

Asia C-218/24

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

21.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid (Espanja)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.3.2024

Kantaja:

Felicísima

Vastaaja:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora,
Sociedad Unipersonal

Pääasian kohde

Montrealin yleissopimus – Matkatavarat – Lemmikkieläimet ja seuraeläimet

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Tulkintaa koskeva ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 267 artikla – Lentoliikenteen harjoittajan vastuu kirjatun matkatavaran katoamisesta – Matkatavaran käsitteen määrittely – Korvausrajan asettaminen

Ennakkoratkaisukysymys

Onko Montrealissa 28.5.1999 tehdyn eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä tehdyn yleissopimuksen, jonka Euroopan yhteisö allekirjoitti 9.12.1999 ja joka hyväksyttiin sen puolesta 5.4.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/539/EY, 17 artiklan 2 kappaletta, luettuna yhdessä mainitun yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleen kanssa, tulkittava siten, että

lemmikkieläimet ja seuraeläimet – riippumatta siitä, onko ne kirjattu vai ei – jäävät siinä olevan käsitteen ”matkatavarat” soveltamisalan ulkopuolelle?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

SEUT: 13 ja 267 artikla

Yleissopimuksen tekemisestä tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus) Euroopan yhteisön puolesta 5.4.2001 tehty neuvoston päätös 2001/539

Unionin tuomioistuimen työjärjestys

Unionin tuomioistuimen tuomiot: C-344/04 (36 kohta), C-549/07 (28 kohta), C-63/09 (17 kohta), C-532/18 (29 kohta) ja C-86/19 (tuomiolauselma)

Kansallisen lainsäädännön säännökset, joihin asiassa viitataan

Siviililaki (Código Civil): 333 *bis* §:n 1 momentti

Siviililain, kiinnityslain ja siviiliprosessilain muuttamisesta eläimiin sovellettavan oikeudellisen järjestelmän osalta 15.12.2021 annettu laki nro 17/2021 (Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales)

Eläinten oikeuksien suojelusta ja eläinten hyvinvoinnista 28.3.2023 annettu laki nro 7/2023 (Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales)

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 Kantaja ja hänen äitinsä omistavat yhdessä narttukoiran.
- 2 Kantaja osti lentoliput lentääkseen Buenos Airesista (Argentiina) Barcelonaan (Espanja) (lennot IB6856 ja IB800). Lennon oli tarkoitus lähteä Buenos Airesista 22.10.2019 ja saapua Barcelonaan 23.10.2019.
- 3 Koiran oli kokonsa ja painonsa vuoksi matkustettava ruumassa kantolaukussa tai erityisessä vakimuotoisessa kuljetuslaatikossa. Kantaja kirjasi koiran sisältävän kantolaukun vietäväksi lentokoneen ruumaan, muttei tehnyt erityistä arvoa koskevaa ilmoitusta.
- 4 Koira pääsi ulos kantolaukusta ja juoksenteli lentokoneen läheisyydessä, eikä lentoyhtiö ole saanut sitä takaisin.

- 5 Juzgado Decano de Madridin (Madridin ylituomari, Espanja) käsiteltäväksi saatettiin 22.10.2021 kanne, joka otettiin tutkittavaksi 5.9.2022.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 6 Kantaja vaatii 5 000 euron korvausta henkisestä kärsimyksestä, joka on aiheutunut hänelle kuuluvan koiran katoamisesta 22.10.2019 Ezeiza-Buenos Airesin lentoasemalla (Argentiina) Buenos Airesin ja Barcelonan välisen lennon yhteydessä.
- 7 Vastaja myöntää koiran kadottamisen ja kantajan oikeuden korvaukseen, mutta Montrealissa 28.5.1999 tehdyn eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä Montrealissa 28.5.1999 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Montrealin yleissopimus) 22 artiklan 2 kappaleessa määrätyn korvausrajan puitteissa.
- 8 Asiaa käsittelevä tuomari pohtii sitä, jäävätkö ilmaisen ”kirjattu matkatavara” ulkopuolelle matkustajien mukana matkustavat lemmikkieläimet ja seuraeläimet, ja tähän liittyen, sovelletaanko lemmikkieläimiin ja seuraeläimiin 22 artiklan 2 kappaleessa määrättyä tuhoutumis-, katoamis-, vahingoittumis- tai viivästymistapauksissa sovellettavaa korvausrajaa.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 9 Asiassa herää epäily, onko Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 2 kappaletta, luettuna yhdessä saman yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleen kanssa, tulkittava siten, että lemmikkieläimet ja seuraeläimet jätetään käsitteen ”matkatavarat” ulkopuolelle osalta riippumatta siitä, onko ne kirjattu vai ei.
- 10 Montrealin yleissopimuksessa ei määritellä käsitettä ”matkatavarat”, joka Real Academia Española (Espanjan kuninkaallinen akatemia) sanakirjassa määrittellään ”kaikeksi matkoilla kuljetettavaksi tavaraksi”.
- 11 Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot, joissa on tulkittu Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 2 kappaletta yhdessä saman yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleen kanssa, ovat koskeneet asioita, joissa matkatavarat ovat olleet vain ”esineiden muodostama kokonaisuus”. Tästä esimerkkejä ovat unionin tuomioistuimen 9.7.2020 asiassa C-86/19 antama tuomio ja 6.5.2010 asiassa C-63/09 antama tuomio.
- 12 Eläimet ovat kuitenkin eläviä olentoja. SEUT 13 artiklan mukaan eläimet ovat ”tuntevia olentoja”.
- 13 Espanjan siviililain 333 *bis* §:n 1 momentissa eläimet määritellään ”eläviksi olennoiksi, joilla on tuntoaisti”, joihin sovelletaan omaisuutta ja esineitä koskevaa

oikeudellista järjestelmää vain siltä osin kuin se on sopusoinnussa eläinten luonteen tai niiden suojelemiseksi tarkoitettujen säännösten kanssa.

- 14 Lain nro 17/2021 johdanto-osan II kohdassa todetaan, että ”sen lisäksi, mitä nykyisessä 333 §:ssä todetaan, eli että ’irtaimena tai kiinteänä omaisuutena voidaan pitää kaikkia esineitä, jotka ovat tai voivat olla haltuunoton kohteena’, on täsmennettävä, että eläimet ovat eläviä olentoja, joilla on tuntoaisti, mikä ei sulje pois sitä, että tietyiltä osin omaisuuteen tai esineisiin sovellettavaa oikeudellista järjestelmää sovelletaan täydentävästi. Näin ollen eläimiin sovelletaan vain osittain omaisuuteen tai esineisiin sovellettavaa oikeudellista järjestelmää, jos ei ole olemassa säännöksiä, jotka on erityisesti suunniteltu sääntelemään sellaisia oikeussuhteita, joissa eläimet voivat olla osallisina, ja jos kyseinen omaisuuteen sovellettava oikeudellinen järjestelmä on yhteensopiva eläinten sellaisen luonteen kanssa, joka niillä on elävinä olentoina, joilla on tuntoaisti, ja kaikkien niiden suojelemiseksi annettujen säännösten kanssa. Eläimet ovat yhteiskunnassamme tavanomaisesti haltuun otettavissa ja kaupankäynnin kohteena. Henkilön ja eläimen (seuraeläimen, kotieläimen, villieläimen tai luonnonvaraisen eläimen) välinen suhde on näin ollen muotoiltava sen seikan perusteella, että eläin on olento, jolla on tuntoaisti, joten eläimiin kohdistuvia oikeuksia ja valtaa on käytettävä siten, että eläimen hyvinvoinnista ja suojelusta huolehditaan ja välttämällä eläimen huonoa kohtelua, hylkäämistä ja julman tai tarpeettoman kuoleman aiheuttamista”.
- 15 Eläinten oikeuksien suojelusta ja eläinten hyvinvoinnista annetun lain nro 7/2003 johdanto-osan I kohdassa todetaan seuraavaa: ”Eläinten hyvinvoinnin käsite, jonka Maailman eläintautijärjestö on määritellyt ’eläimen fyysiseksi ja psyykkiseksi olotilaksi suhteessa olosuhteisiin, joissa se elää ja kuolee’, on sisällytetty lukuisiin kansallisiin ja kansainvälisiin säädöksiin. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen edellä mainitussa 13 artiklassa todetaan, että eläimet on tuntevinä olentoina otettava huomioon ’laadittaessa ja pantaessa täytäntöön unionin maatalous-, kalastus- ja liikennepolitiikkaa, sisämarkkinoita sekä politiikkaa tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla’, kun taas siviililaisissa säädetään eläimen omistajan, haltijan tai muun eläimeen kohdistuvan oikeuden haltijan velvollisuudesta käyttää eläimeen kohdistuvia oikeuksiaan ja täyttää eläimestä huolehtimista koskeva velvollisuutensa siten, että eläimen luonnetta tuntevana olentona ja sen hyvinvointia kunnioitetaan kunkin lajin ominaispiirteiden sekä tässä ja muissa voimassa olevissa säännöksissä säädettyjen rajoitusten mukaisesti”.
- 16 Ottaen huomioon, että eläimet ovat tuntevia olentoja, myös Euroopan unionissa on lisäksi vahvistettu erilaisia sääntöjä niiden suojelemiseksi. Tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen puitteissa on annettu tuotantoeläinten suojelusta 20.7.1998 annettu neuvoston direktiivi 98/58/EY. Teuraseläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen puitteissa on annettu eläinten suojelusta teurastus- tai lopettamishetkellä 22.12.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/119/EY. Kokeellisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien selkärankaisten eläinten suojelua koskevan eurooppalaisen

yleissopimuksen puitteissa on annettu tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta 22.9.2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/63/EU.

- 17 Kansainvälisellä tasolla International League of Animal Rights (eläinten oikeuksien kansainvälinen liitto) ja siihen kuuluvat kansalliset liitot hyväksyivät eläinten oikeuksien yleismaailmallisen julistuksen Lontoossa 21.–23. syyskuuta 1977 pidetyn eläinten oikeuksia käsitelleen 30. kokouksen jälkeen. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatustieteiden ja kulttuurijärjestö (Unesco) ja sittemmin Yhdistyneet Kansakunnat (YK) hyväksyivät kansainvälisen liiton, kansallisten liittojen ja niihin liittyneiden luonnollisten henkilöiden 15.10.1978 antaman julistuksen.
- 18 Se, että eläimet ovat eläviä olentoja, joilla on tuntoaisti, merkitsee, että ne ovat omistajiinsa sidoksissa kiintymyssuhteilla, ja sillä voidaan perustella se, että eläinten menettäminen aiheuttaa psykologista kärsimystä, joka ei yleisesti ottaen ole verrattavissa pelkkien esineiden menettämisestä aiheutuvaan psykologiseen kärsimykseen, joten myöskään korvausrajoitus ei ennakkoratkaisua pyytävän tuomarin mielestä vaikuta vertailukelpoiselta.
- 19 Tällaisen menetyksen aiheuttamaa psykologista kärsimystä ei myöskään voida estää ”arvoa koskevalla erityisellä ilmoituksella”, koska tällainen ilmoitus viittaa omaisuuden aineelliseen arvoon. Montrealin yleissopimus ei sisällä ”erityisen arvoa koskevan ilmoituksen” käsitettä, mutta on pääteltävissä, mutta sen rajaaminen matkatavarain sisällön aineelliseen arvoon voidaan päätellä siitä, että rahdinkuljettaja voi näyttää, että ilmoitettu määrä ”on suurempi kuin matkustajan ilmoittaman määräpaikkaan toimittamiseen liittyvän etuuden todellinen arvo” (Montrealin yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleen toinen virke). ”Todellinen arvo” vaikuttaisi viittaavaan omaisuuden aineelliseen arvoon riippumatta siitä, onko tämä aineellinen arvo markkina-arvo vai ei. Lisäksi myös erityisen arvoa koskevaan ilmoitukseen sovelletaan korvausrajoituksia, ja lentoyhtiöt suorittavat matkatavaroiden sisällön asiaankuuluvan tarkastuksen kyseisen ilmoituksen tekemisen yhteydessä.
- 20 Montrealin yleissopimuksen kolmannessa johdantokappaleessa sopimusvaltiot tunnustavat, että ”kuluttajien etujen suojelun varmistaminen on tärkeää kansainvälisissä ilmakuljetuksissa ja että täyden korvauksen periaatteeseen perustuvat oikeudenmukaiset korvaukset ovat tarpeen” ja että tavoitteena on myös ”saavuttaa oikeudenmukainen etujen tasapaino”. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomarin näkemyksen mukaan korvaus, joka perustuu oikeudelliseen järjestelmään, jossa tuntevan olennon menetys rinnastetaan tavaroiden menetykseen, ei välttämättä ole oikeudenmukainen.

Kaikista edellä mainituista syistä asiaa käsittelevällä tuomarilla on epäilyksiä siitä, sisältyvätkö seuraeläimet ja lemmikkieläimet Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuihin ”matkatavaroihin”, riippumatta siitä, onko ne

kirjattu vai ei, ja onko tältä osin pääasiassa sovellettava mainitun yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleessa määrättyä korvausrajaa.

TYÖASIAKIRJA